ACTA
IN CONSISTORIO SECRETO
HABITO
A SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO
PIO
DIVINA PROVIDENTIA
PAPA SEXTO

Feria VI. Decembris MDCCLXXVIII.

SOLEMNI DOMINICÆ NATIVITATIS DIE STATIM POST MISSÀM PONTIFICALEM

IN BASILICA VATICANA

Prope B. M. V. de COLUMNA, & S. LEONIS MAGNI Altaria. Qui locus nunc pro Sacrario eſt, nondum novo, quod conſtruitur, abſoluto.

ROMÆ, MDCCLXXVIII.

Ex Typographia Reverendæ Cameræ Apoſtolicæ.

Reimpreſsa Cracoviæ in Typographia Seminarii Academico Diœcesani.

REIMPRIMATUR.

JOSEPHUS OLECHOWSKI

ARCHIDIACONUS Cathedralis Cracovienſis, AUDITOR & JUDEX Generalis.

mpp.

VENERABILES FRATRES.

Quam bonum sit confidere in Domino, Venerabiles Fratres, ſplendiſsimum exhibet argumentum ea, quæ inter ſævientes procellas aura prodiit ſecurior, ob quam repletum eſt gaudio os noſtrum, & lingua noſtra exultatione. *Juſta enim & rationabilis eſt cauſa gaudendi*, ait Leo Magnus, *cum a Sacerdotibus Domini ea geſta cognoſcimus, quæ & paternorum canonum regulis, & apoſtolicis congruunt inſtitutis.* (a) Magno munere Divinæ Miſericordiæ multiplicata ſunt gaudia totius Catholicæ Eccleſiæ: Quippe ſtudio Venerabilis Fratris Clementis Wenceslai Archiepiſcopi Trevirenſis, & S. R. I. Principis Electoris, quem ſine ſumma laude nominare non poſsumus, perniciosiſsimi errores extincti ſunt, & in victoria veritatis dudum falsa dogmata perierunt. Non ignoratis plane quæ, & quanta intulerit damna Joannes Nicolaus Epiſcopus Myriophytanus, Eccleſiæ Trevirenſis Suffraganeus, cum ab Anno Millesimo ſeptingenteſimo ſexageſi-

(a) *Epiſt.* 36. *part.* 2. *Oper. Edit. Tyrnav.* 1767.

mo tertio, ſub ementito Juſtini Febronii nomine, Libros edidit, quibus, ut impugnaret hujus S. Sedis Jura, veritus non eſt Ecclesiæ ipsius Unitatem diſsolvere. (*b*) Modo idem Archiepiſcopus pro Religionis ardore, quo incenſus eſt, pro paſtorali, qua maxime valet, virtute, ſuæque mentis præſtantia, illum ipsum Febronium induxit ad ſolemnem errorum ſuorum Confeſsionem, & Retractationem. Plura, & graviſsima sibi ab illo proposita veritatis argumenta cum Febronius excepiſset, ſerioque recogitasset, facile animadvertit se fuiſse terrena opinione deceptum; & ut in Sacris eſt Litteris apprime verſatus, agnovit commentis ſuis obsiſtere, atque adverſari Chriſti Domini doctrinam, Patrum teſtimonia, Conciliorum Decreta, aliaſque Ecclesiaſticas Sanctiones. Ac tum etiam facile Nos credimus, Animo ejus obverſatum eſse quidquid in Sacris Conventibus Trevirensibus Anno Millesimo quingenteſimo quadragesimo nono habitis, quos ipsemet iterum prælo ſubjici voluit, (*a*) ſancitum fuerat de tenenda, docendaque

---

(*b*) *Libri Juſtini Febronii probibiti fuerunt Decretis Congregationis Jndicis* 27. *Februarii* 1764, 3. *Februar.* 1766. 24. *Maii* 1771. 29. *Martii* 1773.

(*a*) *Hiſtor. Trevirens. Diplomat. Auctor. Jo, Nicolao ab Hontheim Epiſcopo Miryophyt. Tom.* 2. *pag.* 740. *Edit. Auguſt, Vind. Anno* 1750.

daque Romanæ Ecclesiæ doctrina, aliisque servandis Ecclesiasticis Juribus; quod perspicue agnovit nulla debere varietate corrumpi. Sed adfuit certe, eumque intime commutavit, illabens in cor, mentemque Divinus Spiritus, ut repente Febronius lapsum intelligeret, & ruinam sentiret, atque defleret. Tum, ut ad Patrem sapiens rediret, qui insipiens a Patre recesserat, cum statim retractasset, rejecisset, ac detestatus esset, quæ suis antea Libris scripserat; veniam a Nobis petiit, Apostolicæ Sedis Clementiam imploravit, tamque promptum, ac paratum ad præstandas omnes officii sui partes exhibuit animum, ut etiamsi plurima jam accurate revocasset, cetera tamen omnia, quæ Nos adhuc emendanda esse censeremus, sine ulla cunctatione se correcturum promiserit. Sed præstat hæc ipsa, VENERABILES FRATRES, ex Archi-Episcopi Litteris, & Febronii Retractatione cognoscere, quas Nostrarum ad Principes Epistolarum Secretarius recitabit. Ac primum audite Litteras.

Sacrarium ingressus R. P. D. Benedictus Stay, Brevium ad Principes Secretarius, Cappa indutus, alta voce perlegit Litteras sequentes.

BEATISSIME PATER

BEnedictus DEUS & Pater Domini Nostri JESU CHRISTI, Pater Misericordiarum, & DEUS totius consolationis, qui me consolari dignatus est in gravissima tribulatione mea, ut possem & ipse oppressum simili sollicitudine Sanctitatis Tuæ animum sublevare.

Magna nimirum tristitia mihi fuit, & continuus dolor cordi meo, dum viderem Suffraganeum ac Coepiscopum meum NICOLAUM ab Hontheim, Virum tot cetoroquin nominibus mihi carum ac venerandum, utpote qui ob excellens & singulare ingenium, immensum omnigenæ eruditionis apparatum, longævam experientiam, mores a puero intactos, & fervidum restaurandæ disciplinæ, Ecclesiæque amplificandæ studium præ alio quovis oneri meo pastorali levando aptior esset, quique, nisi eum zeli amaritudo, & inconsiderantia in transversum egisset, Ecclesiæ bono, solatio, ac præsidio natus videbatur; dum, inquam, viderem Virum hunc terminos, quos posuerunt Patres Nostri, quin imo quos Patribus nostris Divinus Legifer posuit, transilire, atque a veritatis tramite tanto longius, tantoque obstinatius aberrare, quo ipsum magis decipiebat species recti, & optimæ voluntatis conscientia.

Interim tamen Scriptis suis unitatem Catholicam scindebat, ad quam reducere Protestantes moliebatur; Zizaniorum extirpandorum prætextu, ex Agro Dominico evellebat & Triticum; & fundatæ supra Petram Ecclesiæ ruinam parabat, dum illi etiam suppetias ferre cogitaret: Sed & adversus Sanctam, Catholico cuivis nonnisi cum Religione suspiciendam, Romanam Sedem attollere quandoque supercilium, ejus jura extenuare, prærogativas obterere, Jurisdictionem universalem, quam tota Antiquitas venerata est, e medio tollere, imo & ejusdem Sedis Præsules hinc inde probris conscindere

non

non dubitavit; eo nimirum, ut afserit, consilio, ut vigentes in Romana Curia abusus aboleret, Sedemque Divi Petri, sublatis adscititiis, iisque monstrosis parergis, nativo suo splendori restitueret.

Ut autem omnia hæc tutius ageret, & parata fors temeritati suæ mala declinaret, ficto, Justini videlicet Febronii, Nomine Scripta sua vulgabat; & ita quidem caute, ut quamquam Authoris Nomen, uti hominum neminem, ita nec me lateret, argumenta tamen deefsent, quibus eum conscripti Operis convincerem. Sed & verebar, ne si eo hominem adigerem, ut Febronianorum Scriptorum se authorem fateri cogeretur, jam afseclarum numero & Magnatum præsidio audacior effectus, eo proterviæ procederet, ut infelicis Operis elucubratione optime se de Ecclesia, & veritate meritum efse contenderet; sicque ignis non jam lente & clanculum, ut antea, sese diffunderet, sed disjectis repagulis, in vastifsimum & nunquam forte amplius extinguendum incendium erumperet.

A DEO itaque Optimo Maximo consilium, auxilium, temporaque opportuniora expectanda efse duxi; quem in finem indignas quidem, at sinceras tamen & servidas, cum gemitu Columbæ, bonorumque omnium votis unitas preces ad Cælum direxi; illius quoque frequenter interponens authoritatem, sanguinem, & merita, qui, quæcumque in Nomine ejus a Patre petituri efsemus, ea Nos consecuturos efse promisit.

Quam benignum, quamque inclinatum supplicationibus meis se præbuerit Consolator in se sperantium DEUS, dignabitur Sanctitas Tua ex adjuncto Libello intelligere.

Prætermitto, ne longior sim, narrare, qua occasione dictum Suffraganeum meum Officii sui commonere incœperim; quibusque gradibus eum divina clementia ad Sanctitatis Tuæ pedes reduxerim.

Verum hoc, utpote virtutis eximiæ argumentum, in Venerabilis Senis laudem prætcriifse nefas

 foret

ſo et: quod videlicet illum a primo inſtanti auſpicati inter nos negotii uſque ad ejus conſummationem, nunquam non humilem, docilem, modeſtum, & ad quævis juſsa mea capeſsenda obedientem ac promptum expertus fuerim.

Nec ſolum Sanctitati Tuæ ad ſaniora consilia reverſum Authoris noſtri animum dictus ejus Libellus exhibebit; ſed & cum intimi ſolatii ſensu considerandum ſiſtet, quam humiliter cum Sancta Sede reconciliari poſtulet, imo quantum gratiam hanc promereatur & magnanima errorum ſuorum Confeſsione, & amara priſtinæ rationis, factorumque minus rectorum pœnitudine,& inconfuſibili hodiernorum ejus ſensuum Orthodoxia,& acri,quo modo incenditur, illata Eccleſiæ damna reparandi deſiderio.

Atque inde eſt, cur ſupervacaneam rem me acturum arbitrer, ſi Te rogem, Sanctiſsime Pater, ut pœnitenti paternum ſinum pandas; neque enim dubitare fas eſt, quin illius Caritatem æmuleris, qui ſuper degeneri, ſed jam converso Filio miſericordia motus, accurrens cecidit ſuper collum ejus, & oſculatus eſt eum, eique cum Stola prima omnem paternum amorem reddidit.

Certe, ſi quidquid Tibi eſt in me benevolentiæ (& multoties probaſti inesse quam plurimum) revertenti ad Te Cariſsimo Fratri meo exhibueris, & Viſcera mea in Domino reficies, & incredibili me voluptate perfundes.

Confidens in bonitate Tua, hæc duxi ſcribenda Tibi, ſciens quod ſuper id quod rogo facies; nec præteritarum modo ejus noxarum obliviſceris, ſed & Filii loco eum habebis, amabis, Litteriſque amicis & ſenium ejus ſolaberis, & animum adverſus ſtolida hominum judicia confirmabis: Dignum quippe, & conſentaneum Tuæ Clementiæ arbitror, ut qui ſuo erga Sanctam Sedem obſequio fines nullos poſuit, eum illimitato prorſus affectu Sanctitas Tua complectatur.

Transfuſa jam in ſinum Tuum, Beatiſsime Pater,

ter, suavissimorum solatii, gaudii, spei, ac fiduciæ sensuum exuberantia, superest ut & coram Te deponam humillimæ ac profundissimæ subjectionis tributum, quo, quamdiu vixero, in persona Sanctitatis Tuæ honorare intendo Venerabilem illam Petram, cui inædificaturum se Ecclesiam suam Salvator promisit, & contra quam, haud secus ac Ecclesiam ipsam, nullæ unquam inferorum potestates prævaliturae sunt.

Cumque in persona Beatissimi Prædecessoris Tui Divi PETRI Apostolorum Principis, non Agnorum modo omnium, sed & Ovium Tibi cura concredita sit, provinciaque demandata confirmandi Fratres Tuos; intolerabili fere & viribus meis longe superiori duarum Ecclesiarum pondere quasi ad ima depressus, ad Te oculos, manus, vocemque attollo, suppliciter orans, ut fatiscentem sub tot Animarum regimine, de quarum singulis severo Judici mihi olim reddenda erit ratio, animum allevare, cæcutientem illuminare, aberrantem reducere, torpentem excitare digneris Consiliis, Jussis, ac præsertim plurimum valenti apud DEUM Precatione. Quæ omnia, ut Apostolica Benedictione mihi confirmare velis, vehementer a Te peto, qui finaliter me gregesque mihi, ut ut indigno, commissos paternæ Tuæ benevolentiæ commendans, filialemque reverentiam & amorem humili Sacrorum Pedum osculo profitens subscribor.

SANCTITATIS TUÆ

Ehrenbreitstein die 15. Novembris 1778.

Devotissimus, & Obedientissimus Servus, & Filius

Clemens Wenceslaus Archi-Episcopus, & Elector.

Nunc animos vestros ad Febronianam Retractationem advertite.

Idem R. P. D. Stay legit Retractationem Episcopi Myriophytani, Suffraganei Trevirensis.

BEATIS-

BEATISSIME PATER

SI quid mihi in longæva,& ad exitum declinante vita evenit triste, & acerbum (evenerunt autem haud pauca;) illud omnium maximum, & intima viscerum penetrans est, quod per Reverendissimum Dominum Archi-Episcopum meum, Pastorem vigilantissimum, ad me pervenit, Sanctitatem Vestram indigne ferre plura, quæ in Libris Justini Febronii, seu quovis alio adscititio nomine a me evulgatis, aut forte etiam mihi suppositis continentur, utpote summæ Sedi injuriosa, nec non supremis ejus juribus detrahentia, proin Sanctæ Nostræ Religioni (sane præter, & contra meam intentionem) noxia.

Cum autem nihil majus, & Viro bono dignius sit, quam agnitum errorem confiteri, & præteritam culpam melioribus factis redimere; sic inprimis agnosco, & defleo errorem, ex zelo indiscreto Protestantes Catholicæ Ecclesiæ, & Apostolicæ Sedi reuniendi, huncque in finem etiam usus, & praxes particularium Ecclesiarum, easque persæpe ultra modum exaggeratas, omnibus Ecclesiis applicandi studio natum; neque eum, quoad vixero, deflere desinam. Dein deliberatum mihi constitutumque est, postquam culpam confessus, & veniam gratiamque a paterna Sanctitatis Vestræ clementia supplex deprecatus fuero, sicuti jura & decorem Summæ Sedis pro viribus tueri, ita & ejusdem Sanctæ Sedis judicium Libris & luminibus meis præferre, nullumque meæ ergo eamdem submissioni ponere terminum. Eripuit mihi authoritas Sanctitatis Vestræ (in qua authoritatem JESU CHRISTI recognosco) errorem. Itaque præsentes, eosque genuinos animi mei sensus de Statu Ecclesiæ, & summis Sedis S. PETRI, Apostolorum Principis, juribus, ad Successoris ejus Pedes omni cum submissione depono, tanquam in qua vivere, & mori cupio. Sunt autem ii sequentes.

In primis profiteor & agnosco cum *Tournelio*, Claves

Claves Ecclesiæ, & uni PETRO, & Unitati simul a CHRISTO concessas esse, ita ut unum aliud non excludat. Oportebat quippe meminisse cum *Tertulliano*, in Scorpiaco *Cap.* 10. *Eas Dominum Petro, & per eum Ecclesiæ reliquisse*; & cum *Optato*, de Schism. Donatist. *Lib. VII. n.* 3. , *Petrum Claves Regni Cœlorum communicandas ceteris solum accepisse*; Ut enim de PETRO ait *S. Leo*, Serm. *III. in Anniv.* , *Si quid* (CHRISTUS) *cum eo commune ceteris voluit esse Principibus, nunquam nisi per ipsum dedit quidquid aliis non negavit*: Scilicet Claves datæ sunt uni PETRO, quatenus ille Primatum & regiminis potestatem accepit a Domino, idemque personam totius Ecclesiæ, ceu Supremus ejusdem post CHRISTUM, & sub CHRISTO Rector ac Moderator, gerebat. Datæ quoque sunt Unitati, id est in bonum Unitatis, & PETRO præcipue, ut dictum est, & aliis etiam Apostolis, eorumque Successoribus Episcopis, quibus docendi, ac regendi ministerium & potestas, seclusa plebe, commissa sunt in verbis: *Sicut me misit vivens Pater & ego mitto Vos. Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata &c. Euntes docete omnes Gentes &c. Attendite Vobis, & universo Gregi, in quo Vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam DEI*: Attamen cum dependentia a PETRO, & cum subordinatione ad ipsum, qui eas, ut superius ait *S. Optatus*, communicandas ceteris solus accepit. Explodendus proinde error, haustus ex Protestantium fontibus, Ecclesiam Collegium esse, non Societatem, ut Catholici sentiunt, in qua baptizati fideles ex institutione CHRISTI sub legitimorum Pastorum, ac præcipue Summi Pontificis, regimine degunt; cujus regiminis potestas, a CHRISTO constituta, veram subjectionis, & obedientiæ obligationem multitudini, seu universitati imponit.

Profiteor DEI Filium, dum suam Ecclesiam fundare, eamque esse unam vellet, formandæ ac regendæ huic Unitati Primatum in illa instituisse; huncque S. PETRO commisisse. Firmiter assero cum

SS.

SS. Patribus, *Cypriano, Hieronymo. Optato Milevitano, Gregorio Nazianzeno, Joann. Chryfostomo, Ambrofio, Leone M., Gregorio M.*, & aliis, propterea inter duodecim Apoftolos unum electum effe, ut Capite conftituto, fuper quo Ecclefia fundata eft, Schismatis tollatur occaffio: Ideo CHRISTUM, cum fuis Apoftolis poteftatem largiretur, ab uno, cui Primatum tribuit, cœpiffe, ut unam Ecclefiam, & unitatem Cathedræ, fimulque unitatis originem demonftraret: Schifmaticum effe, qui, ut ait *Optatus*, contra fingularem Cathedram aliam collocat, vel ab ejus communione per obedientiæ negationem recedit: Non habere Petri hæreditatem, qui Petri Sedem impia divifione difcerpit; fiquidem ubi eft Petrus, ibi eft Ecclefia: PETRUM Ecclefiæ fundamenta (Apoftolos, fibi ut Capiti fubordinatos) in fidem fuam recepiffe: Eidem Petro, in quo Primatus excellenti gratia præeminet, ipforum etiam Apoftolorum curam a CHRISTO effe commiffam: Ipfum effe Os, & Principem Apoftolici Cœtus.

Affero hunc Primatum (qui non ordinis, infpectionis, ac directionis tantum eft, fed veræ Auctoritatis ac Jurisdictionis) quia non minus, quam Unitas ipfa, pro cujus confervatione ac regimine inftitutus eft, perpetuus effe debebat, in Petri Succeffores Romanos Pontifices, Sedemque Apoftolicam, hujus Unitatis Centrum, & Radicem, jure divino tranfiiffe, ut nulla ratione transferri a Romana ad aliam Sedem valeat: Ad hanc Ecclefiam *propter potiorem principalitatem* (id eft, propter fupereminentem ejus dignitatem atque auctoritatem) uti ait *S. Irenæus, neceff. effe omnem convenire Ecclefiam, hoc eft eos, qui funt undique, fideles*: Eam effe Caput Ecclefiarum, *a quo*, ut inquit *Bonifacius Papa I. quifquis fe abfcindit, fit a Chriftiana Religione extorris.* Huic accedunt Patres Concilii Conftantinopolitani IV. *Sequentes*, ut ajunt, *in omnibus Apoftolicam Sedem, & obfervantes*

omnia

omnia ejus Conſtituta, ſperamus, ut in una Communione, quam Sedes Apoſtolica prædicat, eſſe mereamur, in qua eſt vera & integra Chriſtianæ Religionis ſoliditas; promittentes etiam, ſequeſtratos a Communione Eccleſiæ Catholicæ, id eſt, non conſentientes Sedi Apoſtolicæ, eorum nomina inter Sacra non recitanda eſſe Myſteria.

In horum ſequelam cum Patribus *Concilii OEcumenici Florentini* agnoſco, Romano Pontifici in B. Petro paſcendi, regendi, ac gubernandi Univerſalem Eccleſiam a Domino Noſtro JESU Christo plenam poteſtatem traditam eſſe. Sicut autem paſcendi, & regendi potestas ſine convenіente Auctoritate, Jurisdictione, ac Coactione (ad quam etiam, velut graviſſima Spiritualis pœna, pertinet Excommunicatio, quoad fructum & ſuffragia generalia ſeparans) ſubſiſtere non poteſt; ſic talem a Chriſto ipſo promanantem in Romano Pontifice, tanquam Univerſalis Eccleſiæ Capite, Principe, ac Magiſtro reſidere affirmo.

Profiteor quoque Romanum Pontificem eſſe ſummum Judicem Controverſiarum in rebus Fidei & Morum; ac in omni ejusmodi Controverſia exorta, hinc inde diſſentientibus animis, tum maxime audiendam vocem *Hieronymi* ſcribentis ad Damaſum: *Ego Beatitudini Tuæ, id eſt, Cathedræ Petri communione conſocior: Super illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio. Quicumque extra hanc Domum Agnum comederit, profanus eſt . . . . Non novi Vitalem, Meletium reſpuo, ignoro Paulinum; quicumque tecum non colligit, ſpargit.* Et: *Adhuc in tres partes ſciſſa Eccleſia ad ſe rapere me feſtinat . . . Ego interim clamito: Si quis Cathedræ Petri jungitur, meus eſt.*

Addo ſpeciatim adverſus errorem tum veterum, tum recentiorum Novatorum, qui ſpreta multitudine Epiſcoporum, Capiti ſuo Romano Pontifici expreſſe, vel tacite adhærentium, Eccleſiam, ac veritatem in ſua paucitate concludere non verentur, fieri non poſſe, ut a vero aberret Corpus Epiſcoporum, qui Capiti ſuo Romano Pontifici

tifici adhærent: Sic hæresim Lutheri jam ante *Concilium Tridentinum* ab Ecclesia, præeunte Pontifice, per ejus Oraculum ultimato & irrevocabiliter damnatam fuisse; quandoquidem Ecclesia Capiti unita, sive per Orbem Universum dispersa, sive congregata in Conciliis Generalibus (in quibus Episcopi jure proprio ac judiciaria potestate sibi ex institutione Christi cohærente una cum Summo Pontifice definiunt) in dictis Caussis definiendis errare non possit, nec ab ea Cathedra discedere, ad quam, teste CYPRIANO, perfidia non valet accedere; & in qua, manente dispositione veritatis, B. PETRUS in accepta fortitudine PETRÆ perseverans Ecclesiæ gubernacula non relinquit, ac per Successores suos sedere, ac loqui non desinit.

Agnosco pariter datam Ecclesiæ a CHRISTO authoritatem judicandi de sensu, seu doctrina Propositionum, Librorum, & Authorum, ac fideles compellendi ad subscribendum suæ Sententiæ; hos proinde teneri eidem acquiescere interna mentis & judicii adhæsione, non solum religioso, ut vocant, silentio; atque hujusmodi Judicium nullatenus errori esse obnoxium. Constitutioni *Unigenitus*, ut dogmatico Sanctæ Sedis Romanæ & Universalis Ecclesiæ Decreto, omnimodam ab omnibus obedientiam deberi affirmo.

Dico cum *Avito Viennensi Episcopo*, in rebus, quæ ad Ecclesiæ statum pertinent, si quid dubitationis fuerit exortum, ad Romanæ Ecclesiæ Maximum Sacerdotem, quasi ad Caput nostrum, esse referendum.

Circa Decretales Romanorum Pontificum Epistolas, profiteor cum *SS. Gelasio, & Leone*, eas venerabiliter suscipiendas esse, & sancte custodiri debere.

Affirmo Romano Pontifici jure divino competere Jus indicendi, dirigendi, & confirmandi Universalia Concilia, quæ per ejus concursum plenam

plenam sortiuntur firmitatem, & infallibilitatem, independenter a quacumque alia acceptatione.

Concilium Tridentinum non tantum in Caufis Fidei, fed etjam Difciplinæ liberum fuiffe profiteor, non obstante, quod pro illorum temporum & rerum circumftantiis in eadem Sacrofancta Synodo non potuerint omnia de quorumdam etiam proborum Virorum voto ac defiderio reformari. Caufas Criminales Epifcoporum per Concilium *Tridentinum, Seff. XXIV. Cap. 5.*, Summo Pontifici, & Apoftolicæ Sedi merito refervatas judicô. Cumque eadem Sacra Synodus, *Seff. XIV. Cap. 1.*, declaraverit Pontifices Maximos, *pro fuprema poteftate fibi in Univerfa Ecclefia tradita*, Caufas aliquas Criminum graviores merito potuiffe fuo peculiari judicio refervare; non arbitror licere apertam hanc Synodi declarationem eludere, aut obliquis & coactis interpretationibus evertere, quafi hæc poteftas Summo Pontifici non competeret proprio, ac originario, divinoque jure. Habet proinde idem Pontifex, & jure exercet in Univerfa Ecclefia poteftatem difpenfandi ex legitima caufa in lege per Generale Concilium lata.

Primis jam tum Ecclefiæ temporibus ii cenfebantur Spurii, adulterinique Epifcopi, quorum Romanus Pontifex Ordinationem, feu, Electionem abfolute refpueret, veluti *ULTRAJECTINORUM Pfeudo-Epifcoporum*, aliorumque eidem Communioni, atque Caufæ adhærentium. Quamvis autem antiquioribus temporibus Confirmatio, & Confecratio Neo-Electorum Epifcoporum ad Provinciales Synodos, præcipue vero ad Metropolitanum pertinuerit; attamen legitimis de caufis hæc difciplina per Univerfum Occidentem mutata fuit, neque priftinam hac in parte difciplinam reduci poffe exiftimo, nifi de pleno atque libero Summæ Sedis affenfu. Idem de Translationibus, & Depofitionibus Epifcoporum, nec non de Erectionibus novarum Sedium Epifcopalium fervandum judico.

Cano-

Canonizatio Servorum DEI per Papam *Alexandrum III.*, ad evitandos innumeros abusus, soli Romano Pontifici, seclusis Episcopis Diœcesanis, merito reservata est. Quamquam & antiquioribus temporibus, ut habetur ex *Benedicto XIV. Lib. 1. de Beatif. & Canon. Serv. Dei Cap. 10. num. 1.*, Beatificationes ipsæ, quæ fiebant ab Episcopis, vim obtinebant Canonizationis, vel per expressam Summi Pontificis approbationem, vel per universalem, extra Concilium, Ecclesiæ consensum, in quo tacita Summi Pontificis approbatio continebatur.

Quamvis olim vix aliæ Causæ, quam Majores, ex Provinciis ad Romanam Curiam deferrentur; attamen hodie in reverentiam Summæ Sedis, ac pro Suprema potestate eidem in Universa Ecclesia divinitus tradita, legitimo communique usu invaluit, ut in quibusvis Causis Ecclesiasticis ad Summum Pontificem appelletur, ita ut ejusdem Sanctissimi authoritate in suprema instantia judicetur, tum Romæ per Judices Ordinarios ibidem constitutos, tum per Delegatos in partibus, pro diversitate locorum, morum, & Concordatorum.

Summi Pontifices *Pius II.*, *Julius II.*, *& Gregorius XIII.* omni jure damnarunt Appellationes a Papa ad futurum Concilium, cujus damnationis causas suis Constitutionibus explicant. Sane jam antea reprobatas comperimus *a Gelasio* Appellationes a Sede Apostolica: *Siquidem ad illam de qualibet Mundi parte Canones appellare voluerint; ab illa autem nemo sit appellare permissus.*

Equidem primævo Ecclesiæ usu omnia Beneficia ad Episcopi, tanquam Ordinarii Loci, dispositionem, seu collationem pertinuisse videntur; attamen cum sanæ rationis sit, ut Summus & Universalis Pontifex plurium in Provinciis gratiarum dispensator existat, sic minime injustæ, imo huic Summi, & Universalis Pontificis qualitati consonæ fueruntBeneficiorum Reservationes, quæ deinceps Nationum Concordatis firmatæ, & respective moderatæ sunt. Hæc Concorda-

ta,

ta, utpote vim pacti habentia, religiose omnino servanda sunt. Declararunt autem sæpius Romani Pontifices, signanter *Gregorius XIII.*, longe a suo Animo abesse Concordatorum, nominatim Germaniæ, infractionem.

Annatæ ad sublevandas necessitates Romanæ Curiæ, pro omnibus Ecclesiis excubantis, laborantis, & sumptus portantis, pro legitimis habendæ; atque ut tales, eo saltem usque retinendæ sunt, donec alia aeque commoda ratione, Apostolicæ Sedis judicio, sustentationi, atque innumeris oneribus ejusdem Curiæ provisum fuerit.

Exemptio Regularium (quorum magna in Ecclesia est utilitas), eorundemque immediata subjectio ad Apostolicam Sedem, legitimis ex causis, in bonum non tantum Religiosorum Ordinum, sed etiam Universalis Ecclesiæ, videlicet ad faciliorem eorundem sub uno Supremo Capite gubernationem, introducta, & ab omnibus Ecclesiis agnita, nedum a Seculari potestate, sed nec ab una particulari Synodo abrogari valet. Abusibus, ex hac Exemptione nasci valentibus, per *Concilium Tridentinum* occursum, & provisum est.

Scio Episcopos non ab Ecclesia, seu fidelium Universitate, sed a Spiritu Sancto positos, ut commissos sibi Greges intra suas solum Diœceses pascant & regant, cum debita ad Romanum Pontificem subordinatione. Quamvis autem illi primis Ecclesiæ temporibus ampliorem, pro varietate disciplinæ, in his quæ jurisdictionis sunt, potestatem exercuerint; potuere tamen Canones ejus usum intra strictiores terminos coercere, quos privata authoritate extendere nefas foret.

Jn illis, quæ ad Fidem, Sacramenta, & Ecclesiasticam Disciplinam pertinent, potestas Ecclesiastica pleno jure decernit, sine concursu potestatis Civilis; ratione tamen mutuæ Protectionis, quam sibi invicem debent, ad hanc spectat, juxta mentem Ecclesiæ, & quantum ipsa optat, ejus Canones prote-

gere, & exequendos curare per media temporalia.

Finaliter judico, curandum omni legitimo, ac meliore modo, ut pax & concordia inter Ecclesiam, & Rempublicam perpetuo retineatur; atque adeo, quoad Fides & Religionis iura patiuntur, vitandas esse occasiones offensionum, unde & diffidia oriri, & gravia mala in Religionis detrimentum timeri possent.

Accipe, SANCTISSIME PATER, has Assertiones, velut tesseram genuinæ meæ sententiæ de divinis, atque eminentioribus Tuis, Tuæque Sedis juribus, tanquam monumentum revocationis omnium, quæ adversum ea, & si quæ fortasse alia veræ doctrinæ Capita, seu universalis Ecclesiæ jura (licet præter intentionem) a me quavis via, aut modo dicta, scriptave fuere, vel scripta videri possent.

Si quid ultra est, quod circa Fidei, seu Doctrinæ meæ professionem ac declarationem, quam in omnibus Sanctæ Romanæ, atque Apostolicæ Ecclesiæ conformem esse cupio, jubes, aut postulas; habebis me semper ad eandem germana sinceritate edendam obedientem ac promptum. Non negabis interim (sic humillime confido) veniam erranti, qui medias etiam inter deviationes nihilominus cum Patribus *Concilii Lateranensis* semper agnovit, & quoad vivet, agnoscet, Romanam Ecclesiam, disponente Domino, super omnes alias ordinariæ potestatis obtinere Principatum, utpote MatremUniversorum Christifidelium; qui cum *Divo Bernardo* sine fraude & fuco profitetur: esse alios aliis assignatos Greges, singulis singulos; Tibi universos, uni unum, non modo Ovium, sed & Pastorum, tanquam uni omnium Pastori; qui cum *S. Hieronymo* non ignorans Romanam Ecclesiam supra PETRAM, qui CHRISTUS est, ædificatam, nihil magis desiderat, quam Cathedræ PETRI (qui etiam *per Christum factus est Petra*, ut ait *S. Maximus Taurinensis*) perpetuo consociari. Suscipe me in hanc Unionem; redde pœnitenti filio paternum affectum; & in pignus hujus gratiæ da jacenti ante Sacratos Pedes Tuos,

eoſque deoſculanti Apoſtolicam Benedictionem.

SANCTITATIS TUÆ

Treviris 1. Novembris An. MDCCLXXVIII.

Humillimo & Obedientiſſimo Filio

Joanni Nicolao ab Hontheim Epiſcopo Myriophitano, Suffraganeo Trevirenſi M. propria.

Noſtras modo in forma Brevis Litteras, quibus ad utrumque reſpondimus, audietis.

Poſtremo ab eodem lectæ ſunt Epiſtolæ Sanctitatis ſuæ ad utrumque

Venerabili Fratri Clementi Wenceslao Archi-Epiſcopo Trevirenſi, & Epiſcopo Auguſtano, S. R. I. Principi Electori.

PIUS PAPA SEXTUS.

VEnerabilis Frater, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Nihil Nobis gratius, atque acceptius Tuis Litteris contingere unquam potuit, Venerabilis Frater; nihil iis, quæ Nobis ipſæ attulerunt, exoptatius. Incredibile eſt, quanto inde, quamque immenſo repleti gaudio ſumus: idque Tu ipſe magis ex Tuo lætitiæ ſenſu exiſtimare poteris, quam Nos ullis Tibi ſignificationibus exponere valeamus. Illo, quem nunciaſti, ſucceſſu, illo, quem tranſmiſiſti, *Retractationis* Libello, graviſſimam detraxiſti Nobis, quæ jamdiu Animo infixa erat, de *Febronianis* Scriptis ſollicitudinem; quantumque anteà de illatis illinc in Eccleſiam damnis dolebamus, tantam nunc in ſpem inducimur fore, ut iis ipſis Scriptis jam a ſuo Auctore repudiatis, abdicatis, ac damnatis, accepta detrimenta ſarciri tandem ac reſici videamus. Hunc a DEO ipſo rei exitum eo magis expectamus, quo magis illius Digitum, Cor hominis altiſſime pervadentem, atque immutantem agnoſcimus. Tuos ille ſermones, cum Epiſcopo Myriophytano Suffraganeo Tuo a Te habitos, Tua in ipſo ab errandi via deducendo conſilia, Tuas actiones pro ſua glo-

ria, atque Ecclesiæ utilitate susceptas sui Spiritus afflatu moderabatur, sua ope præsidioque muniebat, opportunitatesque, omnes, & differendi, atque agendi tempora sapientia sua gubernabat. Illi igitur, qui dives est in misericordia, summæ immortalesque habendæ sunt a Nobis gratiæ, quod & Tua vota, studia, ac labores, & Nostras non intermissas preces, ac lacrymas, in Cordis humilitate ad eum fusas, tam liberaliter, tam benigne tandem respexerit. Verum cum ab ipso Tua fuerit opera, tamquam suæ miserationis instrumentum, adhibita, ipsam hanc tam egregiam, tamque excellentem operam ac Virtutem Tuam intima Animi Nostri comprobatione prosequimur, atque in Cælum extollimus; Tibique, Venerabilis Frater, ita gratulamur, ut nihil unquam a Te in Tuo Episcopali munere neque gloriosius, neque utilius suscipi, atque effici potuisse Apostolica voce prædicemus. Summa esse Tua fatemur de Nobis, de Sancta hac Sede, Ecclesiaque Universa merita, ac maxima inde, nec unquam interitura accessisse ad pristinam Tuam laudis ac splendoris amplitudinem veræ solidæque gloriæ ornamenta. Hæc eximia Nostra de Te judicia pari etiam gratissimi Animi testimonio, summique in Te amoris, existimationis, ac studii declaratione cumulamus. Proinde quod Tu nunc a Nobis vehementer exoptas, atque efflagitas, ut Venerabilem Fratrem Joannem Nicolaum Episcopum Myriophytanum jamdiu aberrantem, ac ad Nos modo revertentem, in gratiam benevolentiamque Nostram restituamus, magnopere quidem gaudemus in eo, quod Nostra Animi inductione cupidissime præstituri sumus, una etiam Nos esse Tuo huic gravissimo postulato præclare satisfacturos. Itaque omnia, prout fieri a Nobis cupis, ab ipso antea in Apostolicæ hujus Sedis Ecclesiæque jura perperam atque inconsulte dicta, scripta, actaque ex Animo remittimus, condonamus, atque ignoscimus; ad eaque respicimus, quæ nunc consecuta sunt, quæ

nimirum a Te,atque ab illo ipſo etiam de præſenti ſuo Animi ſenſu ad Nos deſeruntur; eumdem in paternæ Caritatis ſinum, atque in complexum Noſtrum libenter, amanterque recipimus, ac tamquam inventam Ovem,quæ perierat,humerisNoſtris imponimus,atque ad hanc ſolidiſſimam VeritatisPetram læti exultantesque reportamus, ac inter ceterosCoepiſcopos Fratres, itemque Filios Noſtros adnumeramus; & quo amplius habeat paterni hujus Amoris, lætitiæque Noſtræ argumentum, non mediocri etiam laude & commendatione hanc ipſius actionem exornamus. Commendari enim oportere à Nobis intelligimus ejus cum ingenii docilitate conjunctam Animi fortitudinem, quæ in ſuo hoc facto perſpicue conſpicitur atque eminet, dum illas ſuas, quas tantopere adamarat antea, propugnaratque Sententias, abjicit nunc, ac deteſtatur, dum plurimorum, huic Petri Cathedræ aut adverſantium, aut invidentium, quos undique in ſuas partes laudesque pertraxerat, judiciis non retrahitur, non permovetur. Quid hoc eſt, niſi quodammodo pro veritatis, quæ affulſit, amore ſemetipſum contemnere, ex Saulo novum in ſe Paulum exprimere,de ambitione, de ſui laude, de profani Sæculi hujus aura fortiter, egregieque triumphare? Quo certe humanæ Naturæ imbecillitas pertingere non poteſt, niſi divina ope fulta, ac roborata. Divinæ igitur voluntatis rationibus inhærere Nos putamus, dum eundem ſingulari laude proſequimur, quæ potiſſimum in Dei ipſius gloriam eſt redundatura. Idcirco jam nunc ipſi amantiſſimis reſpondemus Litteris, quas hiſce conjunctas ad Te tranſmittimus; in iiſque intimæ reconciliationis, gratiæ, laudationiſque Noſtræ teſtem Apoſtolicam Benedictionem ex animo concedimus. Ut autem ad Te regrediamur, Venerabilis Frater, ita tua hac virtute, tuaque felicitate gaudemus, ut plurimum ob ipſum etiam tam ſingulare, tamque præſtans exemplum, in Te

ſplendoris, in Apoſtolicam Sedem utilitatis adjunctum iri cumulum judicemus. Maximo enim exemplum illud ceteris omnibus Epiſcopis incitamento ad Sacra tuenda, & propugnanda Jura futurum confidimus: Eos vero acerrime poterit ſua claritate ac luce ad imitationem impellere, quibus ob locorum propinquitatem erit ipſum multo conſpectius; quibusque deeſſe jam hoc tempore non poteſt ejusmodi exhibendæ, exercendæque virtutis copia. Nunc vero, etſi Te ipſum impoſterum Tui ſimilem futurum non dubitemus, valdeque lætemur nulla Te hortatione indigere, qui tua ſponte ad præclara quæque inflammaris; tamen ut magis Tibi conſtare poſſit, quantum adhuc tua virtute nitamur, illud nunc a Te expectamus, ut quem a DEO recepit Suffraganeus Tuus docilitatis ſpiritum, eodem pro tua apud ipſum auctoritate velis uti ad debitam ab ipſo exigendam, quam promiſit, operam, qua illud errorum propugnaculum, quod jampridem excitavit, idem ipſe ſui ingenii, ſuæque doctrinæ ope dejicere, ac funditus delere pergat; ex quo certe præcipuum ipſi illi Retractationi ſuæ pondus adjungetur: Tecum præterea S. Leonis Magni adhibemus ad Theodoretum, Cyri Epiſcopum ſcribentis verba: (a) *Victoria, quam Chriſtus Dominus Noſter ſuæ donavit Eccleſiæ, quamdiu in hoc Mundo verſamur, licet fiduciam maiorem tribuat, non tamen in totum ſollicitudinem perimit, nec ut dormiamus donata eſt, ſed ut ſuavius vigilemus.* Jam quod reliquum eſt, & perſpectiſſima Nobis antea erant Tua in Nos, & Apoſtolicam hanc B. Petri Cathedram ſtudii, conjunctionis, obſervantiæ, pietatisque officia; & nunc adeo grata & jucunda eſt eorumdem in Epiſtola tua luculentiſſima confirmatio, ut nihil cupiamus magis, quam palam omnibus facere poſſe, quantam Tui, Tuæque Dignitatis ac Virtutis rationem habeamus, quantumque ad ea omnia præſtanda, quæ ad Tuæ laudis gloriæque incrementa faciant,

(a) *Epiſt. 93. Cap. 6. Part. 2. Oper. cit. Edit.*

atque ab hujus S. Sedis beneficentia proficisci possint, potissimum incendamur. Interim Deum Opt. Max. precamur ut cum ipse præstantium tuorum meritorum suasor, impulsor atque auctor extiterit, idem etiam esse suorum in Te munerum amplificator velit. Atque hujus divinæ benignitatis auspicem Apostolicam Benedictionem Tibi, Venerabilis Frater, Tuæque fidei concreditis populis intimo paternæ Caritatis sensu amantissime impertimur Datum Romæ apud Sanctum PETRUM sub Annulo Piscatoris die XIX. Decembris MDCCLXXVIII. Pontificatus Nostri Anno Quarto.

Benedictus Stay.

Venerabili Fratri Joanni Nicolao Episcopo Myriophytano.

PIUS PAPA SEXTUS

VEnerabilis Frater, Salutem & Apostolicam Benedictionem. Quod summopere semper optavimus, quodque a DEO Optimo Maximo omni animi contentione precati sumu, ut Tu, Venerabilis Frater, cordis dolore tactus intrinsecus, tandem aliquando a suscepta jamdudum offensionis atque erroris semita Illius miseratione digredereris, Teque ipsum ad veræ doctrinæ lucem revocares; id nunc contigisse & ex Litteris Venerabilis Fratris Clementis Wenceslai Trevirensis Archiepiscopi, & S. R. I. Principis Electoris, & ex transmisso Nobis Tuo Retractationis Libello incredibili paterni Nostri animi jucunditate intelleximus. Maximas extitisse Nobis a Te antea doloris, atque ægritudinis causas, ipse facile percipere potes; cum Te nimirum intueremur hujus Apostolicæ Sedis beneficio ad Episcopatum evectum, ipsique tanto necessitudinis nomine devinctum, tamen insurrexisse ad eamdem oppugnandam, idque conari, ut ejus antiquissima jura, atque a Christo Domino derivata privilegia minueres, ac labefactares. Divinis Nos sane freti promissionibus certissime confide-

bamus, solidissimam hanc Veritatis PETRAM nullis unquam adversis ventis ac tempestatibus concuti posse, atque ad ruinam impelli. Sed & Tuam dolebamus vicem, qui Te tantopere a Nobis averteres, atque aberrares; & eorum etiam omnium errorem perniciemque deflebamus, quos ingenium tuum, amplaque eruditionis, ac doctrinæ species ad tuas partes, hoc præsertim adversissimo Ecclesiæ ac Religioni tempore, facile pertrahebat, atque aggregabat. Has pristinas gravissimas molestias, perpetuasque solicitudines Nostras non idcirco nunc commemorandas suscepimus, Venerabilis Frater, ut Tibi quidquam exprobrare videamur; sed ut luculentissime declaremus, in quale, quantumque illæ jam conversæ sint gaudium, quamque ex ipsa superioris temporis recordatione sensus in Nobis Tuæ hujus reversionis fiat jucundior. Cognoscimus certe in Tuis hisce immutatis consiliis DEI virtutem ac misericordiam, qui non reliquit Te usque in finem, sed novam Tibi mentem voluntatemque per Sanctum SPIRITUM immisit, atque indidit; eique quantas maximas possumus intima Animi fide gratias persolvimus; Teque etiam hortamur, ut hæc ipsi debita Tuæ Religionis Officia in humilitatis sensu exhibere, ac referre nunquam intermittas. Porro ut Tu ipse pro tanto beneficio, post DEUM, unice obstrictus es eidem Trevirensi Archiepiscopo Tuo; ita Nos itidem plurimum ipsi debere ultro profitemur, qui sua tandem opera, Sapientia, ac Virtute perfecit, ut divina ope Te ad hanc Beati PETRI Cathedram cum gemitu sisteres, implorares veniam, ad ejusque cultum, obsequium, ac reverentiam puro corde, & conscientia bona, & fide non ficta redires. Hoc nimirum de Te persuadent. Nobis, præter summam ejus amplissimi Viri auctoritatem ipsa ratio Epistolæ ac Retractationis Tuæ, in qua post plurima singillatim, atque accurate expressa, a Teque revocata, Animum præteritorum omnium pœnitentem exhibes, eumque in modum compara-

tum esse confirmas, ut cetera etiam, quæ non expresseris, contra Apostolicæ Sedis decreta, ac doctrinam a Te unquam prolata, statim ut admonitus fueris, Te ad veritatis normam redacturum esse pollicearis. Hoc optimæ voluntatis Tuæ testimonium Nos perlibenter suscipimus; hoc certum tuæ constantiæ pignus esse existimamus. Proinde remittentes Tibi quascumque Canonicas, & Spirituales pœnas, Te, Venerabilis Frater, quod tam enixe a Nobis suppliciterque postulas, in Nostram, & Sanctæ hujus Sedis gratiam reconciliamus, ac restituimus; Tibi pacem, quam a Christo Domino didicimus, largimur; Tibi paterno amplexu occurrimus; Te inter Episcopos Collegas Nostros adnumeramus, atque amantissimis Verbis Filium etiam Nostrum compellamus. Dum hunc Nostrum, ut vides, amorem Tibi tam prolixe deferimus, eumdem etiam cum plurima tui commendatione ac laude jam nunc conjungere minime dubitamus; neque enim dissimulare possumus in Tua hac Actione conspici a Nobis & docilitatem ingenii, & magnitudinem animi Tui. Nam quid majus a Te fieri, quid fortius potuit, quam discussa errorum caligine, a pristina mentis elatione ad christianæ humilitatis sensum demitti, tuas abjicere ac reprobare sententias, veritati posthabere exorituros de Te rumores, Temetipsum quodammodo vincere atque contemnere? Quod quanto difficilius est, humanæque Naturæ vires excedens; tanto magis intelligimus abundare in Te divitias gratiæ & bonitatis DEI. Ita certe Boni omnes, quorum gravissima apud Te esse debent judicia, Nobiscum sentient, cum Nos, quæ operata sit in Te Dextera Domini, palam faciemus. Tu itidem, Venerabilis Frater, illud nunc potissimum age, ut omnes populi publica tua veritatis a Te agnitæ confessione, divinæque potentiæ celebratione quid per ejus misericordiæ gratiam sis consecutus, intelligant. Maximum existima, atque opportunissimum illati a Febronio in Ecclesiam detrimenti su-

turum remedium, si Tu ipse, qui eos Libros conscripsisti, eosdem, ut erant antea ad plurimorum ruinam, ita nunc ad ipsorum ædificationem refutes, convincas, ac redarguas. Etsi provecta jam ætate sis, integris tamen adhuc Te, DEO juvante, pollere cum Animi, tum Corporis viribus non ignoramus. Quid potius igitur, quid utilius, quid præstantius reliquo vitæ tempore facias, quam, ut qua manu vulnera Ecclesiæ, atque Apostolicæ Sedi inflixisti, eadem illa ipsa alligare, ac persanare omni studio, ac labore contendas? Habes profecto plurimos, quos imitere, præcedentibus Ecclesiæ temporibus insignes & sanctitate & doctrina Viros, qui nedum prioris ætatis errata retractare veriti non sunt, sed eadem semel detecta constantissime rejicientes, maximam hoc ipso apud omnes suo nomini gloriam compararunt. (a) Eja igitur, VENERABILIS FRATER, exere vires, Te ipsis S. JOANNIS Chrysostomi verbis exeitamus, (b) *fortiter dimica, atrociter proelio isto concerta, considera pactum, conditionem attende, militiam nosce: pactum, quod spopondisti; conditionem, qua accessisti: militiam, cui nomen dedisti:* Tibi etiam S. Bonifacii Moguntini Episcopi, Germaniæque Apostoli, plenas auctoritatis voces subjicimus, quem Tibi ignotum esse non potest aliquantulum etiam ad Palatiolum Monasterium prope

---

(a) *Epist. Maximi, Urban., Sidon. & Machar. de suo reditu ex schismat., L. inter. Epistol, S. Cyprian. Edit. Paris. cum Annotat. Pamel. ann. 1603. S. Augustin. in Prolog. lib. Retractation. Tom. 1. Operum Edit. Paris, Monachor. S. Maur.:* Neque enim quisquam, nisi imprudens, ideo quia mea errata reprehendo, me reprehendere audebit. Sed si dicit, non ea debuisse a me dici, quæ postea mihi etiam displicerent, verum dicit, & mecum facit. Eorum quippe reprehensor est, quorum & ego sum. Neque enim ea reprehendere deberem, si dicere debuissem.

(b) *Serm. de Martyrib. Quod aut imitand., aut non laudandi sunt Tom. 3. Oper. Edit. Paris. 1581. pag. 849.*

prope Treviros constitisse (*a*) Ille ad Zachariam scribens testatur nihil tam se optare, quam *Catholicam Fidem & Unitatem Romanæ Ecclesiæ servando dilatare, & quantoscumque audientes, vel discipulos in ista Legatione mihi Deus donaverit, ad obedientiam Apostolicæ Sedis invitare, & inclinare* (*b*). Nos vero Tibi ipsum Zachariæ ad Bonifacium responsum damus: *Domini deprecamur clementiam, licet peccatores, ut suo Te muniat, & confortet auxilio, Nosque annuat prosperitatis tuæ semper læta suscipere nuncia* (c). Demum pro DEI benignitate nova, semperque uberiora imposterum a Te lætitiæ Nostræ, Tuæque commendationis argumenta expectantes, Apostolicam Benedictionem Tibi, Venerabilis FRATER, cælestium munerum omnium auspicem, in paternæ gratiæ, pacis, caritatisque amplexu ex Animo, ac peramanter impertimur. Datum Romæ apud Sanctum PETRUM sub Annulo Piscatoris die XIX. Decembris MDCCLXXVIII. Pontificatus Nostri Anno Quarto.

Benedictus Stay.

Hisce absolutis, præfatus R. P. D. Stay egressus est e loco Consistorii; & Sanctissimus Allocutionem sic prosecutus est.

Ex quibus omnibus præclare intellexistis, VENERABILES FRATRES, quid hac in re actum jam sit; præcipue vero constare Vobis potuit, quam candido, sincero, atque ingenuo animo in Cor suum se rediisse fateatur Febronius; &, quod animadverti maxime debet, non temporali ullo commodo illectus, non virium infirmitate fractus, non ingenio debilitatus, nec molestis inductus suasionibus, sed sola veritatis agnitione permotus, sola supernæ gratiæ illustratione perfusus, solo denique salutis suæ desiderio incensus, erroresſuos singulari studio rejiciat, summaque conten-

(*a*) *Brower. Annal. Trevirens. Tom. 1. lib. 7. num. 116. Bollandist. Act. SS. Junii Tom. 1. Die 5. §. 2. dein in 4. Vita ejusd. S. Bonifac. §. 2.* (*b*) *In Collect. Concilior. Labb. Tom. 6. pag. 1495. Edit. Paris. 1671.*

(c) *In citat. Collect. Labb. pag. 1527.*

tione ejuret; ut retractationis Libellum, quem *PROPRIA MANU TOTUM PERSCRIBERE VOLUIT*, selectis *PATRUM AUCTORITATIBUS, ET RATIONIBUS ROBORARIT*. Nonne hæc est mutatio Dexteræ Excelsi? *Qui innumeris Charismatum donis universum Ecclesiæ Corpus exornat, ut per multos unius luminis radios idem ubique splendor appareat, nec possit nisi gloria esse Christi, cujuslibet meritum Christiani.* (c) Neque enim exiguum id esse reputamus Episcopi Myriophytani meritum, qui sanctissimos Job, & Davidem imitatus, nullam afferri sibi moram passus est ab importuno, quo imbeciles animi plerumque capiuntur, pudore errata sua confitendi; sed summam ingenii docilitatem, ac miram animi fortitudinem in damnandis sententiis suis, seque ipso pro veritate abjiciendo, declaravit: Audiatur hic AMBROSIUS, cujus verbis dum Febronii laudes cumulantur, vulgi stultitia detestatur: *Amicus DEI, Propheta DEI, Rex ab ipso electus DEO, & unctus in Regnum, flagellis se spontaneus offerebat, nec erubescebat; & Tu erubescis? Non multum ista verecundia Tibi opitulabitur, cum ad JudiciumDEI veneris: Sed pudoris Te istius pæniteb t, cum in conspectu non solum hominum, sed etiam Angelorum, & omnium Potestatum Cælestium constitutus, cæperis peccata propria non negare . . . Non esset hodie in requie servulus meus Job, si erubuisset tres illos Reges Amicos suos; nec ipse David, si erubuisset delicta propria confiteri . . . . Et quia uterque eorum non erubuit factorum suorum pretium in mea ponere potestate, meo se judicio voluntatique committere: nec Ego de talibus Servulis erubescam, ut appellem Amicos meos, qui meam studuer'nt facere voluntatem* (a) Accedere etiam ad ipsius merittum debet, quod, cum a perniciosa dissensione ipse jam discessisset, ab eadem itidem suo exemplo brevi abducturum eos confidamus, qui hactenus illius, tanquam sui Ductoris, signa sunt secuti.

Si Dioscori interitus, qui in sua sentiendi pravitate obiit, ut scribit Leo Magnus, (b) *in profundio-*

(c) *S. Leo M. Serm.* 63, *Cap.* 7. *Part.* 1. *Oper. cit. Edit*
(a) *Enarrat. in Ps. David.* 37. *n.* 51. *Tom. I. Oper. col.* 838. *Edit. Monach. S. Mauri.* (b) *Epist. III.*

ra dejecit asseclas ejus, & *perfidiæ incentore sublato instabiles quædam,* & *insipientes animæ habent, quod paveant, non habent, quod sequantur;* quales nunc esse Febroniani debent, Auctorem suum videntes, non jam extinctum, sed immutatum, sed Sectatorum omnium in se ipso damnantem errores? Habent illi adhuc quem sequantur, si ipso præeunte redire ad officium, ad sanitatem velint; sin renuant, & in sua defectione persistant, quid jam illis supererit, detracto Duce, nisi ut incerti paveant, confusi ut erubescant? Qui enim se a Romana Ecclesia sejungunt, in eaque constitutam Unitatem dividunt, dum amantissimæ suæ Matris sinum, & amplexum recusant, omnem suam substantiam quasi profugi, & inopes dispergunt. Verumtamen pergant illi, quas libuerit, fraudes insidiasque huic Ecclesiæ struere, atque inferre calumnias, &, ut magis adhuc obtrectent, Seculi Potestatibus eamdem obsistere, atque adversari clament; tamen vel inviti agnoscant, ac fateantur necesse est; quanta nunc iis auctoritatis species decesserit, quamque in apertum aggerata illa falsitatis commenta proferantur. Neque se magno similiter errantium numero tueri poterunt, sibique de multitudine blandiri; ut enim Ambrosius egregie monuit: (c) *Multitudo sociorum impunitatem non facit criminum: Nam in Sodoma,* & *Gomorrha,* & *in totis quinque Civitatibus innumerabiles utique habitabant Populi,* & *omnes pariter . . igneis imbribus conflagrarunt.*

Nos interea Myriophytanum Episcopum, qui manifesta professione a se abjecit ac repulit quidquid in Scriptis suis Romana detestatur Ecclesia, & nihil simulatum, nihil obscurum, nihil ambiguum in sua Retractatione intexuit, diutius morari non possumus, quin, etsi magno a Nobis locorum intervallo divisum, in Spiritu Caritatis amplectamur; & ab ineffabili misericordia DEI non judicemus alienum, sed omnis culpæ abolitionem, & Apostolicæ pacis gratiam impertiamur: *Nullas patitur veniæ moras vera Conversio;* & *in dispensandis* DEI *donis non debemus esse difficiles, nec accusantium se lacrymas, gemitusque negligere, cum ipsam*

pœnitendi affectionem ex DEI *credamus inspiratione conceptam.* (a) Aliter, uti docuit per aptissimas similitudines Cyprianus, (b) præcluderemus atque abscinderemus iter doloris, ac pœnitendi viam; & dum fructus pœnitentiæ intercipitur, pœnitentia ipsa tollitur. Supremus enim Creator noster magis placatur voluntate, quam sanguine, ut ostendit in Abraham, cujus fidem in Filii oblatione requisivit; at si eum jussit offerri, tamen non permisit occidi:(c) Huic Nostræ voluntati magnum adjecit incitamentum Trevirensis Archiepiscopus, qui idipsum a Nobis summo studio postulavit. Ipsi non solum omnem habemus, pro sua amplitudine, ac virtute, fidem; sed tantum existimationis, caritatis, ac laudis pro innumeris suis in Ecclesiam meritis deferimus, ut incredibilem in modum illius studiis, illius gloriæ faveamus. Ejus maximæ, post DEUM, in eximio hoc opere partes extiterunt; ejusdem Consiliis, atque Actis, tam præclara incœpta præclariores sunt exitus consecuti. Summa est præterea ipsius Nobiscum conjunctio, summa erga Apostolicam hanc Sedem observantia. Quapropter dum ipsum debita hac prædicatione prosequimur, dum tantopere de sua pietate gaudemus; adhuc multo majore fiducia nunc ab ipso petimus, eumque obsecramus, ut pastorali Animo pergat Adversariorum Machinamenta confringere, Coepiscoporum excitet diligentiam, ut quos eadem Unitatis causa conjungit, eodem ardore inflammentur in revocandis iis, qui a veritatis semita inconsultius deerrarunt in suis Ecclesiis, ut ita *Domini ovile reparetur, & per sollicitudinem Caritatis atque doctrinæ, omnes Christi Oves unum se sentiant habere Pastorem.* (d)

Hæc sunt, VENERABILES FRATRES, quæ in sinu Nostro diutius continere præ gaudio non potuimus, quin

---

(b) *Lib. de Laps. Virginis consecr. Cap.* 9. *num*, 41. *Tom.* 2. *Oper. col.* 316. *supracit. Edit. Paris.* (a) *S. Leo M. Epist.* 83. *Cap.*4. (b) *Epist.* 52. *juxt. Edit. Paris.* 1603 (c) *S. Petr. Chrys. Serm* 108. *Edit. Lugdun.* 1627.

(d) *S. Leo M. Epist.* 141. *in fin.*

quin Vobiſcum communicaremus; ut quos antea ſollicitudinis, ac doloris ſocios habuimus, nunc conſolationis Noſtræ compotes, participesque faciamus. Præclaram tribuit annunciandæ hujus lætitiæ opportunitatem, illamque potiſſimum auget, hæc ipſa ſolemnis, quam celebramus, Reparationis dies. (*a*), in qua *Rex pacis, cum ſua pace procedens, fugavit omne diſſidium*

(*a*) Alexander PP. VI. uti proditum in Diario Burhardi Cæremoniarum Magiſtri, habuit die 25. Martii 1498. Conſiſtorium ſecretum, recurrente Dominica quarta Quadrageſimæ, *Lætare* nuncupata, in quo providit nonnullas Epiſcopales Eccleſias. Benedixit Rosam auream; & deinde venit ad Capellam majorem, in qua celebravit Miſſam Card. Peruſinus.

Julius PP. II., teſte Diario Paridis de Craſſis Cærem. Mag. habuit Conſiſtorium ſecretum in Aula Paramentorum die 23 Februarii 1505., recurrente Dominica tertia Quadragesimæ; & poſtea venit ad Capellam, in qua Miſſam cantavit Archiepiſcopus Athenienſis Adſiſtens.

In Diario Phebei Cærem. Mag., A. 1646., legitur: *F. 2. die 12. Menſis Martii. licet ſit Feſtum Palatii, videlicet S. Gregorii Magni, tamen habitum eſt Conſiſtorium ſecretum, præſentibus triginta Cardinalibus, in quo propoſitæ ſunt multæ Eccleſiæ, & petitum Pallium pro Eccleſia Strigonienſi &c. Heri mane, cum Sanctiſſimus* (Innocentius PP. X.) *Curſori dixiſſet, quod hac mane eſſet Conſiſtorium, dictum eſt reſpondiſſe: Eſſe Feſtum Palatii, & ideo celebrari non poſſe Conſiſtorium. Cui quam prudentiſſime Summus Pontifex,* Poſſumus, *inquit.*

Clemens XIII. die 24. Decembris 1767. mandavit indici Conſiſtorium ſecretum, dum cantabantur prim. Veſper. Nativitatis D. N. J. Christi; quibus expletis habuit Conſiſtorium in Aula Conſiſtoriali Palatii Quirinalis, & gravi Allocutione expoſuit neceſſitates Catholicæ Eccleſiæ, & decrevit ſolemnem utriuſque Cleri Supplicationem ha-

sidum, dissensiones depulit, discordiam perturbavit, & sicu Cælum splendor Solis, ita Ecclesiam fulgore pacis illuminat . . . ut nunc procedente Christo Rege pacis omne, quod triste est, auferatur a medio, & illucescente veritate, fugetur mendacium. (a)

Hic etiam aptissimus se obtulit Nobis ad Vos alloquendum locus, e conspectu nempe gloriosæ Confessionis Principis Apostolorum, qui Petra est, ad quam eliduntur filii Babylonis; & obtinens cum æterno Sacerdote indeficiens consortium, Sedi suæ præesse non desinit, ut omnino Febronii pœnitentiam ejus patrocinio referre debeamus.

Plurimam quoque jucunditatem attulit Vos alloqui e latere Corporis Magni LEONIS, quo CHRISTUS utitur assertore; cujus Scripta suavissima præbent legentibus spectacula, *quemque Advocatum, & Propugnatorem veritatis invenimus.* (b)

Gloriemur itaque in DOMINO, VENERABILES FRATRES, & caussam hujusce actionis ad originem suam, caputque ferentes, illi immortales gratias, illi laudem, gloriam, & honorem tribuamus, in cujus manu & hominum corda, & momenta sunt temporum.

---

bend. die 28. ejusd. Mensis, Fest. SS. Innocentium, in Basilica Vaticana. Cui idem Summus Pontifex cum Sac. Cardinal. Collegio, ac omnibus Romanæ Curiæ Præsulibus interfuit.

(a) *S. Petr. Chrysol. Serm. 149. cit. Edit.*

(b) *Theodoret. Episc. Cyr. ad S. Abund. Episc. Comens. apud Baron. ad ann. Christi 450. n. 3? Tom. 8. Annal. Edit. Lucens.*

